

Cinci miliarde lei plătiţi de România pentru plasticul nereciclat

În mai puţin de cinci ani, contribuţia României la bugetul Uniunii Europene pentru deşeurile de ambalaje din plastic care nu au fost reciclate a depăşit cinci miliarde de lei. Sumele arată costul unui sistem de colectare şi reciclare care nu reuşeşte să transforme suficient de mult din ceea ce aruncăm în materie primă reutilizabilă.

Cifrele conturează o problemă care depăşeşte domeniul protecţiei mediului. Deşeurile din plastic nereciclate înseamnă nu doar materiale pierdute şi presiune asupra mediului, ci şi o obligaţie financiară suportată de bugetul public. În loc ca o parte mai mare din plasticul utilizat în economie să reintre în circuitul productiv, România continuă să plătească pentru cantităţile care nu sunt reciclate. Potrivit analizei semnate de Adrian Teampău, director Taxe de mediu şi Economie circulară, şi Anca Andrei-Cimbru, manager Taxe de mediu şi Economie circulară, ambii din cadrul Deloitte România, contribuţiile achitate de ţara noastră au crescut de la 568,44 milioane de lei în 2021 la 967,52 milioane de lei în 2022. În 2023, suma a ajuns la 1,077 miliarde de lei, iar în 2024 a urcat la 1,32 miliarde de lei. Pentru perioada 1 ianuarie - 1 octombrie 2025, valoarea raportată este de aproximativ 1,126 miliarde de lei. Totalul cumulat se ridică la 5,055 miliarde de lei. Evoluţia arată dimensiunea obligaţiei financiare şi necesitatea de a analiza cauzele care o generează. Contribuţia europeană nu este însă o amendă aplicată pentru o încălcare punctuală, ci o resursă proprie a Uniunii Europene, calculată în funcţie de cantitatea de deşeuri de ambalaje din plastic care nu este reciclată.

O contribuţie europeană care reflectă performanţa reciclării

Începând cu 1 ianuarie 2021, statele membre ale Uniunii Europene contribuie la bugetul comunitar pe baza cantităţii de deşeuri de ambalaje din plastic nereciclate, prin aplicarea unei cote uniforme de 0,80 euro pentru fiecare kilogram, cu ajustări prevăzute pentru anumite state. Mecanismul introduce o legătură financiară între performanţa reciclării şi contribuţia naţională la bugetul european. Cu cât cantitatea de plastic nereciclat este mai mare, cu atât baza de calcul a contribuţiei creşte. Pentru

(continuare în pagina 68)

(urmare din pagina 67)

România, provocarea este să reducă această cantitate printr-un sistem funcţional de colectare separată, sortare şi reciclare. Nu este suficient ca ambalajele să fie aruncate în recipiente destinate colectării selective. Ele trebuie preluate corespunzător, sortate, transportate şi transformate efectiv în materiale care pot fi utilizate din nou. Această distincţie este esenţială. Cantitatea colectată nu este identică cu cea reciclată, iar volumul de deşeuri care ajunge într-o instalaţie de sortare nu reprezintă automat rezultatul final al procesului. O parte dintre materiale poate fi respinsă, contaminată sau considerată nepotrivită pentru reciclare.

În lipsa unor date complete şi verificabile asupra întregului traseu, rezultatele raportate pot oferi o imagine incompletă a performanţei sistemului.

Europa generează mai mult plastic decât reuşeşte să recicleze

Problema nu este exclusiv românească. Datele Eurostat pentru 2024 arată că, în Uniunea Europeană, au fost generate în medie 35,9 kilograme de deşeuri de ambalaje din plastic pe locuitor. Din această cantitate, numai 15,3 kilograme au fost reciclate. Diferenţa este de 20,6 kilograme pe persoană, iar rata medie de reciclare a ajuns la 42,4%. Datele ilustrează dificultatea transformării economiei bazate pe consum şi eliminarea rapidă a produselor într-un sistem în care materialele sunt recuperate şi reutilizate. Plasticul este folosit pe scară largă pentru ambalaje datorită proprietăţilor sale, dar beneficiile practice sunt însoţite de costuri atunci când colectarea şi reciclarea nu funcţionează suficient de bine. Economia circulară presupune ca produsele şi materialele să rămână în circuitul economic cât mai mult timp, prin reutilizare, reparare şi reciclare. În cazul ambalajelor, acest obiectiv depinde atât de deciziile producătorilor, cât şi de infrastructura publică, comportamentul consumatorilor şi capacitatea industriei de reciclare. Pentru România, reducerea contribuţiei europene ar putea deveni unul dintre indicatorii financiari ai progresului în această direcţie. Dar diminuarea sumei plătite nu poate fi obţinută durabil fără schimbări în sistemul care determină cantitatea de plastic nereciclat.

Una dintre problemele evidenţiate de autorii analizei Deloitte este diferenţa dintre existenţa formală a infrastructurii şi funcţionarea sa efectivă. Un recipient destinat plasticului nu rezolvă problema dacă deşeurile sunt ridicate neregulat, dacă fracţiile colectate separat sunt amestecate ulterior sau dacă populaţia nu ştie clar ce ambalaje pot fi introduse în fiecare container. Colectarea separată trebuie să fie accesibilă, constantă şi însoţită de informaţii clare. În caz contrar, participarea populaţiei poate să nu se reflecte în cantităţi mai mari de materiale care ajung efectiv la reciclare. În acelaşi timp, sistemul are nevoie de trasabilitate. Potrivit analizei, traseul materialului trebuie urmărit de la generator până la instalaţia de reciclare, iar datele privind cantităţile colectate, sortate, respinse şi reciclate trebuie să fie coerente şi verificabile. Fără această urmărire, există riscul ca raportările să indice activitate fără să demonstreze rezultatul final: transformarea deşeului într-o materie primă secundară care poate fi utilizată în producţie.

O altă condiţie este utilizarea unor indicatori comparabili de către toţi actorii implicaţi. Producătorii, organizaţiile care implementează răspunderea extinsă a producătorului, autorităţile locale, operatorii de salubritate, sortatorii şi reciclatorii trebuie să lucreze cu date compatibile. Cantitatea de ambalaje introdusă pe piaţă, cantitatea colectată şi cantitatea efectiv reciclată descriu etape diferite. Diferenţele dintre ele trebuie explicate, documentate şi folosite pentru identificarea punctelor în care materialele se pierd din circuitul de reciclare.

Responsabilitatea începe şi înainte ca ambalajul să devină deşeu

Reducerea plasticului nereciclat nu depinde numai de infrastructura de colectare. O parte din soluţie se află chiar în etapa de proiectare a ambalajelor.

Companiile care introduc pe piaţă produse ambalate pot reduce greutatea ambalajelor, pot elimina componentele greu de separat, pot utiliza formate compatibile cu infrastructura de sortare şi pot creşte conţinutul de material reciclat. Astfel de decizii pot îmbunătăţi circularitatea, cu condiţia să fie fundamentate pe date tehnice şi să respecte cerinţele aplicabile fiecărui tip de ambalaj. Mai puţin material utilizat şi o proiectare adaptată reciclării pot contribui la diminuarea cantităţii de deşeuri. Totuşi, soluţiile trebuie evaluate pe întregul ciclu de viaţă al produsului, astfel încât reducerea unei componente să nu genereze alte probleme de mediu sau de funcţionalitate. În paralel, companiile au nevoie de evidenţe detaliate privind materialele, greutatea, formatul, destinaţia şi canalul de comercializare ale ambalajelor. Aceste informaţii sunt necesare pentru respectarea obligaţiilor actuale privind răspunderea extinsă a producătorului şi pentru pregătirea aplicării noilor cerinţe europene referitoare la ambalaje şi deşeurile de ambalaje. Responsabilitatea nu se opreşte, aşadar, la momentul în care produsul este vândut. Modul în care este conceput ambalajul influenţează costurile şi posibilităţile de recuperare a materialului după utilizare.

Autorii analizei Deloitte subliniază că plata contribuţiei la bugetul Uniunii Europene nu înlocuieşte investiţiile în colectare, sortare şi reciclare. Banii achitaţi în cadrul mecanismului european nu construiesc automat infrastructură locală şi nu rezolvă deficienţele de trasabilitate. Această observaţie indică diferenţa dintre costul financiar al problemei şi investiţiile necesare pentru rezolvarea ei.